

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та банківської справи

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Ректор

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

додаatkового вступного випробування для вступу на навчання за
третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (PhD)
спеціальність – D2 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
на основі НРК7

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Абітурієнти, які вступають до Луганського національного університету імені Тараса Шевченка на третій (освітньо-науковий) рівень для здобуття ступеня «доктор філософії» (PhD) зі спеціальності D 2 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена у дипломі магістра попередньо складають вступне додаткове випробування.

Метою додаткового вступного випробування зі спеціальності є перевірка і оцінювання фундаментальних знань вступників із теоретичних основ фінансів та грошово-кредитних відносин, визначення рівня підготовки вступника та ступеня володіння набутими знаннями

Вступник має продемонструвати знання змісту процесів управління фінансами, банківськими та страховими установами, а також суб'єктами фондового ринку, що становить предмет вивчення у сфері фінансів. Теоретичний зміст предметної області розкривають: парадигми, закони, закономірності, принципи та історичні передумови розвитку фінансової науки; концепції фінансового менеджменту, банківського менеджменту, ризик-менеджменту, страхового менеджменту, інвестиційного та проектного менеджменту; функції, методи, технології та управлінські рішення у фінансово-економічній діяльності. Вступник має володіти системою загальнонаукових і спеціальних методів, професійними методиками та технологіями, необхідними для забезпечення ефективного управління фінансами, банківськими й страховими операціями, інвестиційними процесами та діяльністю на фондовому ринку, а також для проведення власного наукового дослідження на засадах академічної доброчесності, наукової новизни, теоретичної й практичної значущості.

ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ. СУТЬ І ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ.

Предмет фінансової науки. Понятійний апарат фінансової науки. Історичний характер фінансів. Сутність і відмінні ознаки фінансів. Функції фінансів. Основні фінансові категорії, їх взаємозв'язок. Суспільне призначення фінансів. Розподільна функція фінансів. Об'єкти дії розподільної функції. Суб'єкти, що здійснюють розподільну функцію. Первинний розподіл і перерозподіл вартості ВВП. Контрольна функція. Взаємозв'язок фінансів і грошей. Взаємозв'язок фінансів і ціни. Взаємозв'язок фінансів і заробітної плати. Взаємозв'язок фінансів і кредиту.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ. Сутність, типи та напрямки фінансової політики. Основна мета фінансової політики. Зміст фінансової політики. Державна фінансова політика. Сутність фінансової політики держави. Значення фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Типи фінансової політики. Складові фінансової політики держави. Бюджетна політика. Податкова політика. Грошово-кредитна політика. Митна політика. Боргова політика. Інвестиційна політика. Фінансова політика у сфері фінансового ринку. Фінансова політика держави в галузі страхування. Фінансова політика у соціальній сфері. Сутність фінансового механізму. Фінансове забезпечення. Фінансове регулювання. Фінансові методи. Фінансові інструменти. Правове і нормативне забезпечення. Інформаційне забезпечення. Директивний фінансовий механізм. Регулюючий фінансовий механізм.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА. Сутність і завдання фінансової системи. Функції фінансової системи. Принципи побудови фінансової системи. Структура фінансової системи України. Централізовані фінанси. Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура. Місце і роль фінансового ринку у фінансовій системі. Організаційні основи функціонування фінансової системи України. Управління фінансами. Планування, стратегічне та

оперативне управління, контроль. Система управління державними фінансами в Україні.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання: юридичні особи та домашні господарства. Поняття суб'єкта господарювання ознаками будь-яких суб'єктів господарювання. Суть і функції фінансів підприємств. Об'єкт фінансів підприємства. Суб'єкти фінансових відносин підприємств. Функції фінансів підприємницьких структур. Організаційні основи функціонування фінансів підприємства. Організаційно-правова форма господарювання підприємств. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і джерела формування. Класифікація та склад формування фінансових ресурсів підприємства. Залучені фінансові ресурси. Бюджетні інвестиції. Кредитування.

ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Сутність фінансів домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств. Ознаки фінансів домогосподарств. Принципи організації фінансів домогосподарств. Бюджет домогосподарства, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Поняття і класифікація доходів домогосподарств. Характеристика окремих видів доходів домогосподарств. Напрями збільшення доходів домогосподарств. Суть і причини виникнення витрат домогосподарств. Класифікація і характеристика витрат домогосподарств.

ПОДАТКИ. Суть податків. Функції податків: фіскальна, розподільча, регулююча. Елементи податку: суб'єкт і носій податку, об'єкт і одиниця оподаткування, джерело сплати, податкова ставка і квота. Види податків: за формою оподаткування, за об'єктом оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що встановлюють податок, за методом стягнення. Особливості окремих видів податків. Прибуткове оподаткування підприємств. Оподаткування доходів фізичних осіб. Сутність та фіскальна роль

податку на додану вартість. Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання. Плата за ресурси. Економічне призначення ресурсних платежів. Майнове оподаткування. Місцеві податки і збори. Інші платежі до бюджету.

БЮДЖЕТ. Сутність бюджету. Бюджет як центральна ланка фінансової системи. Бюджет як економічна категорія. Бюджет, як правова категорія. Бюджет як централізований фонд фінансових ресурсів. Бюджет як основний фінансовий план. Бюджетна класифікація та її складові. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Співвідношення загального і спеціального фондів бюджету. Бюджетний процес. Стадія складання бюджету. Стадія розгляду та затвердження бюджету. Стадія виконання бюджету. Стадія формування звіту про виконання бюджету.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ. Сутність бюджетного дефіциту як специфічного економічного явища. Причини виникнення бюджетного дефіциту, форми його прояву. Стійкий і тимчасовий бюджетний дефіцит. Методи розрахунку бюджетного дефіциту. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту. Характеристика бюджетного дефіциту як показник стану бюджету в якості фінансового плану держави. Аналітичний огляд бюджетного дефіциту України. Регулювання бюджетного дефіциту. Зарубіжний та вітчизняний досвіди фінансування дефіциту бюджету.

ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ. Сутність, чинники та форми державного кредиту Державний кредит. Особливість державного кредиту. Джерела погашення державних позик і виплати відсотків . Ознаки державного кредиту. Функції державного кредиту. Об'єктивна необхідність використання державного кредиту. Доцільність використання державного кредиту. Призначення державного кредиту. Внутрішній державний кредит. Міжнародний державний кредит. Класифікація державних позик. Джерела

погашення державних позик. Ефективність державних кредитних операцій. Державний борг та управління ним. Загальна сума державного боргу. Внутрішній борг. Управління державним боргом. Принципи управління державним боргом. Мета політики управління боргом. Рефінансування державного боргу. Реструктуризація заборгованості. Конверсія. Уніфікація позик. Відстрочення погашення позики. Анулювання боргу .

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ. Місцеві фінанси, їх сутність, функції та значення. Розвиток теорії місцевих фінансів. Головний суб'єкт місцевих фінансів. Об'єкти системи місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів. Інституційна структура місцевих фінансів. Завдання та функції місцевих органів влади. Цільові фонди фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. Комунальний кредит. Власні доходи. Закріплені доходи. Регульовані доходи. Система місцевих бюджетів. Місцеві бюджети. Організація місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів. Місцеві запозичення. Тимчасовий касовий розрив. Особливості фінансування органів місцевого самоврядування європейських країн.

ПОЗАБЮДЖЕТНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ ДЕРЖАВИ. Загальнодержавні позабюджетні цільові фонди: їх сутність, призначення і джерела формування. Принципи організації децентралізованих фондів фінансових ресурсів. Пенсійний фонд України: сутність і призначення. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду України. Управління Пенсійним фондом України.

СТРАХУВАННЯ. Страхування: сутність та функції. Ознаки, що характеризують специфічність категорії страхування. Страхування як економічна категорія. Підприємництво і страхування. Функції страхування. Страховик. Страхувальник. Застрахований. Перестрахування. Страхові відносини. Страхові платежі. Страховий тариф. Страхове відшкодування. Страхова сума. Страхове забезпечення. Страховий збиток. Перестрахування.

Самострахування. Поняття страхового ринку та його структура. Страховий ринок. Суб'єкти страхового ринку.

ФІНАНСОВИЙ РИНОК. Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі. Структура фінансового ринку: фондовий ринок, грошовий ринок, ринок банківських позичок. Функції фінансового ринку. Забезпечення руху фінансових потоків, переливу вільних фінансових фондів в інвестиції. Внутрішньогалузевий, міжгалузевий та міжнародний рух фінансових потоків. Інтернаціоналізація та глобалізація фінансових ринків. Роль фінансового ринку в економіці. Суб'єкти відносин – учасники фінансового ринку: держава, емітенти, інвестори, фінансові посередники. Фінансові інструменти ринку – цінні папери, їх економічна та правова природа.

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів. Фінансова діяльність міжнародних організацій. Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство з гарантування багатосторонніх інвестицій). Банк міжнародних розрахунків. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку. Їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківська система /навч.посіб./ (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с. <http://surl.li/pylxi>
2. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені

Івана Франка, 2020. - 580 с. <http://surl.li/albob>

3. Банківська система: навчальний посібник / укл.: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 224 с. <http://surl.li/pymev>

4. Банківська справа [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О. М. Колодізев, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 347 с. <http://surl.li/pymih>

5. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. – [2-ге вид. випр. і доповн.]. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с. <http://surl.li/pylzy>

6. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / Мельник П. В., Тарангул Л. Л, Гордей О. Д. К: Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 586. <http://surl.li/pympu>

7. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с. <http://surl.li/qieffc>

8. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с. <http://surl.li/plsum>

9. Глущенко А. С. Фінанси: Навч. посіб. /А.С. Глущенко/, Львів «Магнолія 2006», 2014, – 440с. <http://surl.li/qlqbg>

10. Гроші і кредит: навчальний посібник / Іванчук Н.В.– Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. – 332 с. <http://surl.li/qhnov>

11. Гроші і кредит: підручник / В. Ю. Світлична ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 191 с <http://surl.li/lrpar>

12. Гроші та кредит (практикум) : навчальний посібник / А. А. Мещеряков, Н. В. Архирейська. – Дніпро : УМСФ, 2022. – 171 с. <http://surl.li/qhnpz>

13. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 163 с. <http://surl.li/qhnpa>

14. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с. <http://surl.li/ghuhz>

15. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М Страхування: навчальний посібник. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 350 с. <http://surl.li/albiy>

16. Клапків Ю. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 568 с. <http://surl.li/ltvha>

17. Кучеренко В., Данкевич Р., Тринчук В. (2018). Форми інтеграції банківського і страхового капіталу: монографія. Львів: Вид-во «Галичина-Прес». <http://surl.li/qcle>

18. Міжнародні фінанси: навч. посіб. для студ., які навчаються за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізацією «Міжнародна економіка» за денною формою навчання / І. М. Грінько; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 109 с <http://surl.li/qlqcc>
19. Ринок фінансових послуг: навч. посібник./ укл. О.В. Третьякова., В.М. Харабара., Р.І. Грешко – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 118 с. <http://surl.li/qjoyv>
20. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. - К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. - 228. <http://surl.li/qlbmd>
21. Ротова Т.А. Страхування: навч. посіб.– Київ: КНТЕУ, 2006. – 400 с.
22. Свірський В., Клапків Л., Клапків Ю. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г., 2020. 171 с. <http://surl.li/ltvhh>
23. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. <http://surl.li/ebejqk>
24. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. / Л.В. Русул, М.П. Федишин, Н.А. Лаврук. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. – 288 с. <http://surl.li/qgxta>
25. Страхування: навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В.В. – Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. – 307с. <http://surl.li/qgxyk>
26. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с. <http://surl.li/pjcua>
27. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С.Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с. <http://surl.li/qgxzg>
28. Страхування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л. В. Временко та ін.; за заг. ред. Н. М. Внукової. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 656 с. <http://surl.li/qgyau>
29. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с. <http://surl.li/qgxuz>
30. Фінанси підприємств : навч. посіб. / С. О. Нікола. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с. <http://surl.li/lrmnc>
31. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокуренько, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко; за заг. ред. В. В. Сокуренька. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с. <http://surl.li/qlivb>
32. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с. <http://surl.li/akxzlz>
33. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Тимохова Г. Б.:

- Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 604 с. <http://surl.li/qhnsd>
34. Фінанси, гроші та кредит: Підручник. / Ярошевич Н.Б. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2023. – 414 с.
35. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с. <http://surl.li/qlqbk>
36. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с. <http://surl.li/qlqau>
37. Фінанси: опорн. консп. лекцій / уклад.: Т. О. Кізима, С. Л. Коваль. – Тернопіль : ЗУНУ, 2022. – 80 с. <http://surl.li/pitro>
38. Фінанси: підруч. / Юхименко П.І., Бойко С. В., Голубка С.М. та ін.; за наук. ред. П.І. Юхименка, С.В. Бойко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 416 с. <http://surl.li/hobby>
39. Фондовий ринок [Електронний ресурс] : підруч; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.М. Мозгового. - К.: КНЕУ, 2012. - 543с. <http://surl.li/qlsjk>
40. Шумелда Я. Страхування: навч. посіб. / Я. Шумелда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Джура, 2006. – 497 с.
41. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с. <http://surl.li/qlqdf>

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

42. Бюджетний кодекс України <http://surl.li/agrwl>
43. Закон України «Про банки і банківську діяльність» <http://surl.li/agkpz>
44. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» <http://surl.li/efcfy>
45. Закон України «Про кредитні спілки» <http://surl.li/nxomtx>
46. Закон України «Про Національний банк України» <http://surl.li/agrxf>
47. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» <http://surl.li/mhctp>
48. Закон України «Про платіжні послуги» <http://surl.li/qhnqv>
49. Закон України «Про страхування» <http://surl.li/mxmqi>
50. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» <http://surl.li/fbtgzz>
51. Податковий кодекс України <http://surl.li/ocys>
52. Цивільний кодекс України <http://surl.li/kixz>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання додаткового вступного випробування для вступу на навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (PhD) спеціальність – D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» на основі НРК 7 проводиться на основі тестування.

Тип тестів – множинний вибір – єдина відповідь.

Варіантів відповідей на кожне питання – 4.

Максимальна кількість балів – 200.

Кількість тестових завдань – 50.